

afdeling
Maatschappelijk beleid

telefoon
140182

gouda
23 september 2025

zaaknummer
1542026

onderwerp
Verordening individuele inkomenstoeslag Gouda 2026

Gevraagd besluit

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten:

1. De verordening individuele inkomenstoeslag Gouda 2026 vast te stellen.

Toelichting

De individuele inkomenstoeslag is een toeslag voor inwoners die langdurig met een laag inkomen moeten rondkomen en geen zicht hebben op inkomensverbetering. De toeslag wordt eenmaal in de 12 maanden verstrekt. Volgens de Participatiewet moet de inkomenstoeslag altijd aangevraagd worden. Zo ook volgens de Verordening individuele inkomenstoeslag Gouda 2018. De Tweede Kamer heeft 22 april 2025 de wetswijziging Participatiewet in Balans aangenomen en vervolgens aangeboden aan de Eerste Kamer. Deze wetswijziging maakt het mogelijk, dat de inkomenstoeslag ook ambtshalve kan worden verstrekt. Passend binnen de ambitie om kwetsbare inwoners beter te ondersteunen en drempels in de dienstverlening te beperken, wordt voorgesteld de verordening te wijzigen om ambtshalve toekenning mogelijk te maken.

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

Vanuit de ambitie om kwetsbare inwoners beter te ondersteunen is onderzocht of het mogelijk is om de individuele inkomenstoeslag meer ambtshalve en geautomatiseerd toe te kennen. Volgens de Participatiewet is het niet toegestaan om de individuele inkomenstoeslag ambtshalve te verstrekken. De Tweede Kamer heeft echter op 22 april 2025 ingestemd met een amendement, die het mogelijk maakt om de individuele inkomenstoeslag ook ambtshalve te kunnen verstrekken. Het wetsvoorstel (als onderdeel van Participatiewet in balans) is ingediend bij de Eerste Kamer en treedt naar verwachting op 1 januari 2026 in werking.

De Verordening individuele inkomenstoeslag Gouda 2018 is overeenkomstig de huidige tekst van artikel 36 Participatiewet. Dat betekent dat de individuele inkomenstoeslag alleen op aanvraag wordt verstrekt. Door de verordening te wijzigen, kan de individuele inkomenstoeslag ook ambtshalve worden toegekend. Dit zal van toepassing worden voor ontvangers van een uitkering levensonderhoud op grond van de Participatiewet, waarvan het college alle informatie heeft om vast te stellen dat aan de voorwaarden wordt voldaan. Deze personen hoeven niet langer jaarlijks een aanvraag in te dienen. Ondergebruik van de regeling wordt door het ambtshalve toekennen tegengegaan.

Om de individuele inkomenstoeslag ambtshalve en geautomatiseerd te verstrekken moet de verordening gewijzigd worden. In onderstaand schema worden de beoogde wijzigingen beschreven.

Wijziging verordening	Toelichting
Artikel 2	Aan het artikel is toegevoegd dat ontvangers van een uitkering op grond van de Participatiewet geen aanvraag hoeven in te dienen.

	De situatie van betreffende personen is bekend, waardoor het college de inkomenstoeslag ambtshalve kan toekennen wanneer aan de voorwaarden is voldaan. Dat is voor het eerst wanneer aansluitend 36 maanden een uitkering levensonderhoud is ontvangen en vervolgens iedere 12 maanden.
Artikel 4	De aanvullende toeslag van € 50,- per minderjarig kind komt te vervallen. Deze toeslag maakt het systeemtechnisch zeer complex om de individuele inkomenstoeslag geautomatiseerd te verstrekken. Om deze reden wordt het bedrag van de individuele inkomenstoeslag voor alleenstaande ouders verhoogd met € 100,-
Artikel 5 Artikel 1 onder e	Opgenomen is, conform artikel 36 Participatiewet, dat geen recht op inkomenstoeslag is bij zicht op inkomensverbetering. In de begripsbepalingen wordt ter verduidelijking uitleg gegeven wanneer er geen uitzicht op inkomensverbetering is.
Artikel 6	Het verhogen van het bedrag voor alleenstaande ouder is niet voor iedereen voldoende om het vervallen van de toeslag per minderjarig kind te compenseren. Voor zover deze personen nadeel ondervinden ten opzichte van de huidige verordening ontvangen zij nog 2 jaar een aanvullende toeslag.

Er zijn geen verdere wijzigingen ten opzichte van de Verordening individuele inkomenstoeslag Gouda 2018. Ongewijzigd blijft: 101% van de bijstandsnorm zonder toepassing kostendelersnorm en de referteperiode van 3 jaar als criterium langdurig laag inkomen.

2 Argumenten

De gemeente kan binnen het eigen uitkeringssysteem selecteren wie recht heeft op de individuele inkomenstoeslag. Door de inkomenstoeslag aan hen ambtshalve te verstrekken hoeven zij niet jaarlijks een aanvraag in te dienen. De toeslag wordt toegekend wanneer er (weer) recht op is. Met het ambtshalve toekennen van de individuele inkomenstoeslag wordt ondergebruik tegengegaan. Alle uitkeringsgerechtigden Participatiewet die aan de voorwaarden voldoen zullen de individuele inkomenstoeslag ontvangen.

De meeste ontvangers van de individuele inkomenstoeslag ontvangen ook een uitkering voor levensonderhoud van de gemeente Gouda (circa 80%). Door het ambtshalve toekennen van de inkomenstoeslag hoeft een substantieel aantal aanvragen niet meer individueel beoordeeld en afgehandeld te worden.

3 Kanttekeningen

Met het voorstel wordt geanticipeerd op instemming van de Eerste Kamer op de wetswijziging. De verwachte datum inwerkingtreding van de wetswijziging is 1 januari 2026. Wanneer de wetswijziging later van kracht wordt is er tijdelijk sprake van buitenwettelijk beleid. Dat de Eerste Kamer niet instemt met deze wetswijziging is zeer onwaarschijnlijk. De aanvullende toeslag per minderjarig kind in de verordening individuele inkomenstoeslag Gouda 2018 maakt dat het ambtshalve toekennen zeer complex te automatiseren is. Door het ophogen van het bedrag voor een alleenstaande ouder worden personen gecompenseerd door het noodzakelijk laten vervallen van de aanvullende toeslag per minderjarig kind. Voor zover personen niet voldoende gecompenseerd worden, ontvangen zij nog 2 jaar een toeslag per minderjarig kind. Hierdoor hebben ook deze personen profijt van het ophogen van het jeugdtogoed.

Door het NIBUD zal in het voorjaar van 2026 onderzoek worden verricht, minimebeleidsadvies (voorheen MER), dat inzicht zal geven in de koopkracht tussen verschillende huishoudtypes. Het advies kan aanleiding zijn om gemeentelijk beleid aan te passen.

4 Juridische- / financiële gevolgen

De juridische gevolgen zijn het vaststellen van een nieuwe verordening (waaronder intrekking van de Verordening individuele inkomenstoeslag 2018) waardoor inwoners van Gouda die tot de doelgroep behoren aanspraak kunnen maken op de toeslag.

De individuele inkomenstoeslag is een zogenaamde “open einde regeling” waardoor niet exact kan worden aangegeven hoeveel inwoners daar een beroep op doen respectievelijk in aanmerking komen. De voorgestelde wijzigingen hebben een te verwaarlozen impact op het budget voor de individuele inkomenstoeslag.

5 Personele- / organisatorische gevolgen / duurzaamheid / positie mensen met een beperking

Door de wijzigingen in deze verordening kan ambtelijke capaciteit op een betere manier worden ingezet. Doordat rechthebbende uitkeringsgerechtigden geen aanvraag meer hoeven in te dienen, hoeven deze aanvragen niet individueel beoordeeld en afgehandeld te worden.

De wijzigingen in de verordening individuele inkomenstoeslag dragen bij aan het verbeteren van de (financiële) positie van inwoners met een laag inkomen. Van inwoners met een uitkering op grond van de Participatiewet is de situatie bekend. Hierdoor kan de gemeente zonder aanvraag beoordelen of aan de voorwaarden van de regeling wordt voldaan. Het ambtshalve toekennen van de individuele inkomenstoeslag draagt bij aan het voorkomen van ondergebruik van de regeling. Daarbij gaat het om mensen die geen zicht hebben op verbetering van hun inkomenspositie. Inwoners met een beperking hebben relatief vaker een laag inkomen en in veel gevallen weinig tot geen zicht op verbetering van hun inkomenspositie omdat hun belastbaarheid dit niet mogelijk maakt. De individuele inkomenstoeslag draagt dan bij aan verminderen van hun financiële kwetsbaarheid.

6 Communicatie / interactiviteit

De Goudse Adviesraad Sociaal Domein heeft positief advies uitgebracht over de voorgestelde wijziging van de verordening individuele inkomenstoeslag.

De verordening en de nadere regels worden na besluitvorming in de gemeenteraad bekendgemaakt in het elektronisch Gemeentebblad. Verder zullen ook maatschappelijke partners worden geïnformeerd over de wijziging in de regeling.

Burgemeester en wethouders van Gouda,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.C. Bakker

mr. drs. P. Verhoeve

Bijlagen:

1. Verordening individuele inkomenstoeslag Gouda 2026
2. Advies Goudse Adviesraad Sociaal Domein d.d. 31 juli 2025
3. Reactie college van burgemeester en wethouders d.d. 23 september 2025